

มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ประกอบด้วย มาตรการ 5 ด้าน และแนวทางปฏิบัติ จำนวน 22 เรื่อง มุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาด การกำจัด การเฝ้าระวังและติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่พบว่ามีรุกรานแล้ว มีแนวโน้มรุกราน และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานของโลกทั้งที่เข้ามาแล้วและยังไม่ได้เข้ามาในประเทศไทย ตามที่กำหนดไว้ในทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม กำจัด ของประเทศไทย มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนรวม 35 หน่วยงาน

เพื่อให้เกิดการดำเนินการตามมาตรการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม **กิจกรรมตามมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นจึงควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรขยายการดำเนินงานตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ให้ครอบคลุมกิจกรรมตามมาตรการนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ**

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
1. การกำหนด นโยบาย แผน กฎหมาย และงบประมาณ สำหรับการบริหารจัดการ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น	1.1 หน่วยงานประสานงานกลาง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนด นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ ระดับชาติ และแต่ละหน่วยงานหลัก จัดทำแผนปฏิบัติการและงบประมาณเพื่อป้องกัน ควบคุม กำจัด ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพ และถ้าจำเป็น เสนอแนะการร่างกฎหมายหรือ ข้อบังคับใหม่เพื่อป้องกันและ ควบคุมการระบาดของ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน	กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	1.2 มีการประกาศแต่งตั้ง บุคลากร หรือกลุ่มบุคลากร ในระดับหน่วยงาน เช่น คณะกรรมการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น เพื่อผลักดันการดำเนินงานตาม นโยบายและแผน และการบังคับใช้กฎหมาย	กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	<p>1.3 ประเมินประสิทธิภาพ การดำเนินการตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์และงบประมาณ ระดับชาติ และแผนปฏิบัติการ ระดับหน่วยงานเป็นระยะ อย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน</p>	
	<p>1.4 ปรับปรุงทะเบียนชนิดพันธุ์ ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทย ให้ทันกับสถานการณ์อยู่เสมอ</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>1.5 จัดทำทะเบียน การครอบครองและ/หรือ การนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอื่น ที่ไม่ได้อยู่ในรายการ 1-4 โดยมี ข้อมูลประกอบด้วยต้นกำเนิด ลักษณะ ที่อยู่อาศัย ความเสี่ยง ที่จะแพร่ระบาดตลอดจน สถานที่อยู่ในปัจจุบัน ชื่อผู้ซื้อ ผู้นำเข้า ผู้ครอบครอง และผู้ขาย เพื่อความสะดวกในการติดตาม ตรวจสอบ</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมปศุสัตว์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>องค์การสวนสัตว์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาาสตร์ แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ</p>

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
2. การบริหารจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น	2.1 จัดลำดับความรุนแรงของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้วในรายการ 1 และวิเคราะห์เส้นทางการแพร่ระบาดที่สำคัญเป็นระยะเพื่อให้ทันสถานการณ์อยู่เสมอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน	มหาวิทยาลัย
	2.2 จัดทำแผนและดำเนินการบริหารจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้วในรายการ 1 และแผนจัดการเฉพาะชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีลำดับความรุนแรงสูง รวมทั้งมาตรการจัดการเส้นทางการแพร่ระบาดเพื่อป้องกันการนำเข้าและแพร่กระจาย รวมทั้งมีแผนจัดการเฉพาะชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	2.3 ป้องกัน ควบคุม การแพร่ระบาด และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในเขตพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย และพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมชลประทาน กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การเฝ้าระวังและติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่น	3.1 สํารวจตรวจสอบและติดตามการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในรายการ 1 โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง	กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมชลประทาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	<p>3.2 สำรองตรวจสอบและติดตามการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกรานในรายการ 2 หากพบว่าการแพร่ระบาดในแหล่งธรรมชาติให้ดำเนินการควบคุมหรือกำจัดจากพื้นที่แพร่ระบาดและแจ้งหน่วยประสานงานกลาง</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมชลประทาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
	<p>3.3 เผื่อระวังและติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีประวัติว่ารุกรานแล้ว แต่ยังไม่รุกรานในประเทศไทยในรายการ 3 หากพบว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่กระจายในธรรมชาติให้แจ้งหน่วยประสานงานกลางเพื่อหาแนวทางป้องกันร่วมกัน</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมชลประทาน องค์การสวนสัตว์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศูนย์แรกรับ พันธุ์และกักกันโรคสัตว์ป่าของกลาง คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
	<p>3.4 ไม่ส่งเสริมการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในรายการ 1, 2 และ 3 รวมทั้งการขยายพันธุ์ขยายถิ่นที่เพาะเลี้ยง/เพาะปลูกและแจกจ่ายพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์ ท้องที่ที่มีแนวเขตติดต่อกับพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช องค์การสวนสัตว์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ กรมเจ้าท่า กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมศุลกากร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย</p>

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	<p>3.5 สำหรับชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ในรายการที่ 1, 2 และ 3 ที่ถูกระบุว่าเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจสามารถส่งเสริมในเชิงเศรษฐกิจได้ แต่หน่วยงานรับผิดชอบต้องกำหนดมาตรการป้องกันและแนวทางเฉพาะที่รัดกุมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเกิดการแพร่กระจายเข้าไปในพื้นที่อนุรักษ์และป้องกันการปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ถึงแม้อยู่นอกพื้นที่อนุรักษ์ก็ตาม</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย</p>
	<p>3.6 ไม่ให้นำเข้า มีไว้ในครอบครอง เพาะเลี้ยง/เพาะปลูก และขนส่งชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่ยังไม่เข้ามาในประเทศไทยแต่มีประวัติว่ารุกรานในรายการ 4 หากมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิจัย ให้ขออนุญาตพร้อมวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดทำแผนการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดเสนอต่อคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.) หากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่ยังไม่เข้ามาในประเทศไทยในรายการ 4 มีกฎหมายควบคุมเป็นการเฉพาะอยู่แล้วให้ดำเนินการขออนุญาตศึกษาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายและให้หน่วยงานหลักดำเนินการตรวจสอบและติดตามเพื่อรายงานต่อ กอช.</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การสวนสัตว์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ กรมเจ้าท่า กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมศุลกากร กรมควบคุมโรค กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ</p>

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	<p>3.7 จัดทำแผนดำเนินการ ฉุกเฉินพร้อมงบประมาณ เพื่อเตรียมรับมือหากมีการตรวจ พบหรือมีการระบาดของ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน ในรายการที่ 4 ในประเทศไทย</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน</p>	
	<p>3.8 จัดทำแนวทางปฏิบัติและ ดำเนินการควบคุมป้องกัน และ จัดการรวมถึงติดตามตรวจสอบ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับ ความสำคัญสูงโดยเฉพาะ จากการนำเข้ามาเป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์และปลาสวยงาม ตลอดจน เหยื่อและอาหารที่มีชีวิต หรือ/ และโดยไม่เจตนา โดยเฉพาะ จากการขนส่งและคมนาคม</p>	<p>การทำอากาศยานแห่ง ประเทศไทย การทำเรือแห่งประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>องค์การสวนสัตว์ องค์การพิพิธภัณฑ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>
<p>4. การสนับสนุนการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่น</p>	<p>4.1 สนับสนุนการศึกษาวิจัย ปัจจัยในการแพร่ระบาด การประเมินความเสี่ยง การนำ ไปใช้ประโยชน์ และผลกระทบ ต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพ สำหรับชนิดพันธุ์ ต่างถิ่นในรายการ 1, 2 และ 3</p>	<p>มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมปศุสัตว์ กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง กรมชลประทาน กรมเจ้าท่า องค์การพิพิธภัณฑ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและ เทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ</p>

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	4.2 สนับสนุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอซึ่งการศึกษาวิจัยและการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ในรายการ 1, 2 และ 3 โดยวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสม	กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การพิพิธภัณฑน์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ มหาวิทยาลัย ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
	4.3 สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อป้องกันการนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นผ่านทางเส้นทางการค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทางทะเล และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มากับน้ำอับเฉาและชนิดพันธุ์เกาะติด (biofouling) เพื่อวางมาตรการและกลไกภายในประเทศให้สามารถควบคุมและจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า องค์การพิพิธภัณฑน์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ มหาวิทยาลัย ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การเผยแพร่ สร้างความตระหนัก และให้ความรู้ในเรื่องของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น	5.1 สนับสนุนการจัดทำและเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับคู่มือทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัด ของประเทศไทย ซึ่งใช้สำหรับด่านกักพืชและสัตว์ โดยมีเครื่องมือที่สามารถบ่งบอกลักษณะจำเพาะของชนิดพันธุ์นั้น ๆ ได้ และมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือทะเบียนเพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมวิชาการเกษตร กรมศุลกากร กรมป่าไม้ กรมประมง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรมเจ้าท่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมชลประทาน องค์การพิพิธภัณฑน์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	<p>5.2 เผยแพร่ความรู้ และจัดฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนเกี่ยวกับทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานของประเทศไทย รวมทั้งผลกระทบจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน</p>	<p>สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมประมง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การสวนสัตว์ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ กรมชลประทาน กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>5.3 ผนวกความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่สำคัญ และมาตรการบริหารจัดการในเบื้องต้น รวมทั้งวิธีการช่วยเฝ้าระวังไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ</p>	<p>กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

